

Overdenking voor de Vermoeden-viering van zondag 29 juni ds. Hinne Wagenaar

Bijbellezing Marcus 7: 31-37

31 Hij (Jezus) vertrok weer uit de omgeving van Tyrus en ging via Sidon naar het Meer van Galilea, dwars door het gebied van Dekapolis. 32 Daar werd iemand bij hem gebracht die doof was en gebrekkig sprak, en men smeekte hem om deze man de hand op te leggen. 33 Hij nam de man apart, weg van de menigte, stak zijn vingers in diens oren en raakte met speeksel zijn tong aan. 34 Hij sloeg zijn blik op naar de hemel, zuchtte diep en zei tegen hem: '*Effata!*', wat betekent: 'Ga open!' 35 Meteen gingen zijn oren open, zijn tong kwam los en hij kon normaal spreken. 36 Hij beval de omstanders om aan niemand te vertellen wat er gebeurd was; maar hoe strenger hij het hun verbood, hoe meer ze het rondvertelden. 37 De mensen waren geweldig onder de indruk en zeiden: 'Alles wat hij doet is goed: zelfs doven laat hij horen en stommen laat hij spreken.'

Overdenking **Effata: Ga open!**

Beste mensen,

1.

De vieringen bij Nijkleaster beginnen altijd met een gebed om openheid. Nijkleaster is een pioniersplek in het Friese Jorwert waar we proberen een nieuw klooster te stichten. In het najaar van 2012 is het project begonnen met eenvoudige ochtenden en dagen rondom stilte, bezinning en verbinding. Met als doel om een gemeenschap te bouwen van kerk, kroeg en klooster. Aan het begin van de viering bidden en zingen we dan altijd: 'Iepenje my foar jo goedens en reitsje my oan. Open mij voor uw goedheid en raak mij aan'. We bidden om geopend te mogen worden: 'open mij/ open mijn ogen/ open mijn verstand/ open hart en ziel en raak ons aan'. Stilte, bezinning en verbinding: om stil te kunnen worden, om in staat te zijn ons te bezinnen op ons leven en om het mogelijk te maken om ons te verbinden (met elkaar, de schepping, God en met onszelf), is dit lied spontaan ontstaan binnen de context van Nijkleaster.

2.

In het Bijbelgedeelte dat zojuist werd gelezen, gaat het ook over openheid en aangeraakt worden. Het is het verhaal van 'de doofstomme'. Preciezer: 'ze brengen daar iemand bij Jezus die doof was en gebrekkig sprak'. Deze mens was zonder twijfel een buitenstaander, zeker in die tijd. Want niet kunnen horen en spreken betekent buitengesloten zijn van communicatie, één van de wezenlijke kenmerken

van ons mens-zijn. De man krijgt binnen het verhaal ook geen naam. Is dat omdat hij buitengesloten was van communicatie? Hij hoort niet en wordt niet gehoord en dus heeft en hoeft hij geen naam?

Zo kun je stil blijven staan bij het leven van deze doofstomme. Hoe hij geleefd heeft in die tijd. Hoe zijn gebrek hem getekend moet hebben. En wat de ontmoeting met Jezus voor hem heeft betekend. Maar op die manier kan het verhaal op afstand blijven, als een verhaal dat gaat over een andere mens. Misschien heeft deze doofstomme geen naam gekregen omdat het verhaal in wezen over ons, de hoorders gaat. Dat wij worden uitgenodigd of uitgedaagd om na te denken over onze doofheid en ons eigen gebrekkig spreken. Hoe wij getekend zijn door het leven en wat de ontmoeting met Jezus voor ons betekent.

3.

Wij worden dus zelf uitgenodigd om ons te bezinnen op onze eigen 'doofstomheid'. Natuurlijk, de meesten van ons kunnen horen en spreken. Het verhaal gaat echter niet zozeer over een gehoorstoornis of spraakstoornis in de technische zin. Het gaat eerder over onze vaardigheid werkelijk te verstaan en te spreken, om echt te kunnen communiceren.

In ons gewone dagelijkse bestaan gaat het horen en het spreken meestal maar door en door en door. Hoeveel woorden vloeien ons niet uit de mond? En hoeveel impulsen komen er op een dag niet binnen via ons gehoor? Hoe vaak ontmoeten we mensen en praten we over van alles en nog wat, zonder echt te communiceren? Hoe lastig is het niet om te goed te communiceren met je partner, je kinderen, onze ouders. Om echte verbinding te ervaren?

In hoeverre kunnen we luisteren en ten diepste verstaan? En in hoeverre zijn we in staat om werkelijk te spreken, woorden met wijsheid? Of voelen we ons soms ook doof (hoe graag we ook willen luisteren) en stom (hoezeer we de juiste woorden zouden willen spreken)? Vaak voel ik me zelf doof bij het luisteren en gebrekkig in het spreken. Dan verlang ik ernaar om geopend te worden. Het is, geloof ik, een diep religieus verlangen om werkelijk te leren verstaan, ook achter de woorden. En om woorden van wijsheid te spreken. Om dieper te verstaan en milder te spreken. Dat diepe verlangen kan vooral ook ontstaan in tijden wanneer we ons gesloten voelen, opgesloten, afgesloten, ingesloten, uitgesloten. Op die momenten kan er ruimte ontstaan voor het gebed om geopend en aangeraakt te worden.

4.

God zij dank zijn er dan soms mensen die aan dat gebed gestalte geven, voorbede voor ons doen. Deze doofstomme uit het Bijbelverhaal wordt bij Jezus gebracht en ze smeekten Jezus om deze man de hand op te leggen, om hem aan te raken. Dat is wat! Wanneer je zelf zo geïsoleerd bent geraakt, dat je dat zelf niet meer kunt. Dat is

wat! Dat er mensen zijn die voor je smeken om aangeraakt te worden. Die voorbede voor je doen (in woord en daad) om aangeraakt te worden door Jezus. En in het verhaal raakt Jezus hem inderdaad aan. Aan oren en tong, letterlijk. Met spuug en al: 'Hij stak zijn vingers in diens oren en raakte met speeksel zijn tong aan.'

Maar daar gaat nog iets aan vooraf, zonder dat we het misschien opmerken. Er staat voorafgaand aan die aanraking: 'Jezus nam de man apart, weg van de menigte.' Dus dubbelop. Dubbele afzondering. Moet deze mens nog meer buitenstaander worden?

Het heil van Godswege overkomt ons blijkbaar niet zomaar. Daar moet je soms voor losgemaakt worden uit je context. Moet je apart genomen worden, los van de menigte waarbinnen je geen kant meer op kunt. Los uit het web waarin je vast zit, vastgelopen en opgesloten, en niet meer goed kunt horen en spreken. Niet meer kunt communiceren en functioneren. Los van die context waar je misschien wel letterlijk of figuurlijk ziek van bent (geworden). Jezus nam hem apart, weg van de menigte. Dan hoef je je oude masker niet meer op te houden, dan mag je je oude zelf loslaten en open staan voor genezing en vernieuwing, voor verandering en doorbraak. Want in de dagelijkse omgeving van ons bestaan lukt dat vaak niet. Daar moet je de tijd en de plaats voor zoeken en nemen. Soms moet dat voor je gedaan worden en moet je als het ware gedragen worden. Omdat het jezelf niet meer lukt, omdat de innerlijke weerstand dan te groot is...

Jezus sloeg zijn blik op naar de hemel, zuchtte diep en sprak: Effata, ga open! Een gebed en een gebod ineen. En de doorbraak gebeurde, een opening tot een nieuw leven. Het herformateren en het opnieuw opstarten van de harde schijf. Het heil maakt deze mens heel!

5.

Beste mensen, bij Nijkleaster bidden we aan het begin van elke viering het gebed om geopend te mogen worden. Effata! We bidden dat Jezus ons als het ware de handen oplegt en dat we aangeraakt mogen worden door God. Dat onze oren geopend worden om te horen en onze tong los komt om werkelijk te spreken. Om niet horende-doof te zijn en sprekende-stom. Bij Nijkleaster bieden we een plek waar mensen de ruimte krijgen om even apart te staan of te gaan. Een ruimte 'apart, weg van de menigte'.

Tijdens al onze activiteiten wordt er gewandeld. We noemen dat de kleaster-kuier. Dan ontstaat er echt ruimte en raken we los van de menigte. Er zijn onderweg drie eenvoudige 'geestelijke oefeningen': stilte, bezinning en verbinding. In het derde deel nodigen wij mensen uit om samen, twee aan twee, te wandelen en elkaar 'te voorschijn' te luisteren. Vaak lopen er dan twee wildvreemden samen over

onverharde paden met een wijde blik tot aan de horizon. Een deelnemer schreef ons kort geleden:

'Ik voel grote behoefte om te zeggen dat de Nijkleaster-dag mij diep heeft geraakt. Ik voel me geopend en opgetild boven mezelf uit. Ik heb een grote stap gezet in een proces dat binnen in mij al sluimerde.'

En begin deze week stuurde iemand ons een verslag over de kleaster-kuier (geschreven voor het blad van zijn dorp). Hij schrijft daarin: 'Aan het einde van de ochtend legde ik tot mijn eigen verbazing mijn handen op de schouders van de vrouw met wie ik gewandeld en gedeeld had. Ze keek me aan en zei dat ze een wonderbaarlijke ochtend had beleefd. Ze had geluisterd en ze was gehoord. Tot mijn verbazing werd ik zelf die ochtend geopend en geraakt' (einde citaat).

Nijkleaster wil ruimte bieden om je terug te trekken en te vragen om aangeraakt te worden. Bij Nijkleaster hopen we die ruimte te faciliteren, namelijk ruimte om God zijn/haar werk te laten doen. Een plek om geopend en aangeraakt te worden. Om te leven voorbij de 'doofstomheid'. Een nieuw klooster als een open ruimte waar de woorden van gebed en gebod kunnen klinken zoals alleen Jezus die kan spreken: Effata: ga open!